

Účast důstojníků zbraní při profylaxi nemocí a ztrát vojenských koní.

Rakouský služební řád obsahoval stať o šetření mužstva a materiálu. Péče o podřízený personál patří zajisté k nejdůležitějším povinnostem každého velitele, nelze však úplně souhlasiti s tím, jestliže se zvířata řadí beze všeho mezi vojenský materiál. Tato tradice snad je asi příčinou toho, že se mezi jednotlivými druhy materiálu nečinil rozdíl a že se za světové války skutečně také nakládalo se zvířaty jako s materiálem neživým. K smutným zkušenostem z minulé války patří poznatek, že mnoho zbytečných a nenahraditelných ztrát na zvířatech bylo zaviněno nedostatečným porozuměním pro základní požadavky účelné péče o zvířata, tedy nedostatečnými ohledy na živý materiál.

Považujeme-li již zvířata za materiál, bylo by nutno činiti zásadní rozdíl mezi materiálem mrtvým a živým. Živý materiál jest mnohem složitější, citlivější a zpravidla také tíže nahraditelný než materiál mrtvý. I nekomplikovanější stroj se dá rozebrati, aby se zjistilo, mnoho-li ještě vydrží. Opotřebované součástky lze nahraditi jinými a stroj běží dále. Nedostatky stroje se dají poměrně snadno spatřit nebo ohmatat. Živý materiál se skládá z jednotlivců, projevujících svůj vlastní život, vyplývající z individuálních reakcí na vnější popudy a z individuálních popudů vnitřních. Nesmíme zapomínat, že živý stroj má také svůj složitý a choulostivý psychický mechanismus, který má podstatný vliv na funkce jednotlivých orgánů, jejichž bezvadná souhra teprve zaručuje výkonnost celku, kdežto již porucha jednoho orgánu může vésti k jeho zkáze.

Chceme-li se proto vyvarovat nemilých překvapení, musíme se zvířaty zacházeti tak, jak toho vyžaduje jejich individualita. Splnění tohoto požadavku se stává naprosto nutnou podmínkou účelného využití zvířat, jakmile od nich žádáme krajní napětí sil, na př. v poli. Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmo, že pro racionální udržování a užívání živého materiálu nutno sestavit zvláštní směrnice, jež nemohou býti tak jednoduché, jako pokyny pro udržování a užívání mrtvého materiálu. Takových směrníc je v dnešní době třeba tím více, že nás válka právě v tomto oboru naučila mnohým věcem novým a že neustále vzrůstá sice počet lidí znalých zacházet se stroji, kdežto lidí znalých zacházet se zvířaty stále ubývá.

Je proto záhodno, aby si všechny vojenské osoby dobře uvědomily rozdíl mezi živým a mrtvým materiálem, aby ani na vyšších místech nebyl v záplavě četných problémů moderního vojenství pomíjen nutný ohled na živý materiál, což by mohlo najít svůj výraz v základních služebních předpisech, a konečně, aby se výcvik všech vojenských osob, od velitelů až po vojíny bez hodnosti, soustavně zabýval též otázkami správného nakládání s živým materiálem nejen v mírové posádce, nýbrž, především, v poli.

Praví-li náš Služební řád (služební předpis A-I-1, díl I., čl. 96), že úkolem péče o zdraví mužstva není jen řádné léčení při onemocnění, nýbrž že je nejdůležitějším úkolem pečovat o to, aby zdravé mužstvo zůstalo nemocí nedotčeno, lze to ceteris paribus aplikovat i též na péči o zdraví zvířat vojenské správy, i když se Služební řád o této péči nikde výslovně nezmiňuje. Jistě by nebylo věci na škodu, kdyby tomu tak bylo, neboť pojednává-li základní služební předpis o pořádku v konárnách přes to, že v dnešní armádě je již jistý počet útvarů bez koní, bylo by jen spravedlivé, aby nebylo zapomenuto na základní ustanovení týkající se péče o zdraví zvířat, jež státi o pořádku v stáji a zmínkou o plavení koní jistě vyčerpána nejsou. Základy správného zacházení se zvířaty lze považovati za nezbytnou část vědomostí každého vojáka, ať již slouží u hipické zbraně nebo ne. V poli se mohou dostat zvířata do rukou komukoliv.

Problém účelného zacházení se zvířaty byl v rakouské armádě vyřešen služebním předpisem C-7. Nelze říci, že se před válkou v rakouské armádě špatně zacházelo s koňmi, jisto však je, že se tak dělo za války. Z toho je patrné, že směrnice pro mírovou dobu úplně stačily, avšak teprve válka ukázala, jak nedostatečná po této stránce byla mírová příprava vzhledem k požadavkům polní služby. Část mírových požadavků se dala v poli splnit jen s velkou obtíží a některá mírová ustanovení se při nejlepší vůli provádět ani nedala. Tím pozbýval předpis postupně svého normativního rázu a pro poměry v poli zbylo jako nejzávažnější ustanovení stran péče o koně, všeobecná stať služebního řádu o šetření mužstva a materiálu, k jejímž správnému výkladu v kritické chvíli chyběly mnohým představeným podrobnější pokyny i vlastní zkušenosti.

Je jistě pochybené žádati raději mnoho v očekávání, že se splní aspoň část toho, co bylo požadováno, a třeba již počítati s psychologií prostého člověka, jehož přemrštěné požadavky snadno svedou k tomu, že pak nesplní ani to, co by bylo beze všeho možné. Že služební předpis obsahoval snad též ustanovení, která nebylo možno v poli splnit, nebylo ještě to nejhorší; mnohem závažnější byl nedostatek, že předpis nedával naprosto žádné odpovědi na četné otázky praktické péče o koně, které se v hojně míře vyskytly teprve během služby v poli. Záleželo konec konců úplně na veliteli, o mnoho-li svým podřízeným slevil s předepsaných požadavků a oč doplnil mezery mírového předpisu vlastními rozkazy. Po té stránce je velmi poučné, že se za války mezi jednotlivými útvary, za stejných podmínek projevily mnohdy velké rozdíly ve fyzickém a zdravotním stavu koňstva.

Není radno spoléhat v ošetřování koní úplně na zájem, iniciativu a improvizaci schopnost všech nadřízených, zejména za válečného shonu, který ctižádostivým důstojníkům skýtá četné jiné a vděčnější možnosti se uplatnit, méně iniciativní pak spíše utvrzuje v jejich pasivitě. Kde se snížení požadavků na ošetřování koní už ujalo a zahnízdilo, přetrvala pak

obyčejně nedostatečná úroveň péče o koně i mimořádné válečné poměry, za nichž bylo lze leccos omluviti. To jsem nejlépe poznal po bojích v letech 1919—1920, kdy mi některé útvary stále ještě dodávaly do nemocnice koně vysílené a zanedbané, jež po vyčištění a nakrmení byli opět plně způsobilí k polní službě.

Pravomoc velitele je spojena s jeho odpovědností za pohotovost podřízené jednotky a za její způsobilost k boji. S tím souvisí u hipických jednotek stupeň výcviku mužstva v zacházení se zvířaty a v jich ošetřování, stupeň výcviku zvířat a úroveň jejich fyzického a zdravotního stavu. Vůdkem pro péči o zvířata jsou veliteli služební předpisy a nařízení, jeho praktické zkušenosti nasbírané během služby a vědomosti, jichž v tomto oboru nabyl návštěvou učilišť a kursů. Služební řád ukládá sice každé vojenské osobě, aby se naučila všemu, čeho je k plnění vojenských povinností třeba, avšak rozsah toho, co má věděti velitel v moderní armádě, neobyčejně vzrostl proti době předválečné, takže nutně musí některé otázky ustoupiti do pozadí. Zkušenosti z minulé války rozmnožily však též podstatně rozsah toho, co třeba věděti o zacházení se zvířaty v poli, abychom se vyvarovali zbytečných ztrát.

Základem péče o koně musí býti předpis. Ježto v míru jsou koně chováni za docela jiných podmínek než v poli, nebylo by věcně správné ani účelné sestaviti takové normy výhradně se zřetelem na válečnou potřebu. Třeba tedy zpracovati zvláštní normy pro dobu míru a zvláštní pro polní službu. Rozumí se samo sebou, že se výcvik v míru nesmí omeziti jen na první část předpisu. Bylo by žádoucí, aby v příslušných částech předpisu byl při každé příležitosti zdůrazněn význam jednotlivých nařízení pro zabráňování nemocí a ztrát koní, aby se profylaxe prováděla co možná všemi činiteli s plným vědomím důvodů a možných následků, kdyby se nařízení nevyhovělo.

Bylo by však závažnou chybou přeceňovat předpis, který může při nejlepším poskytnouti jen dobrou šablonu; vždyť jde o materiál živý, který šablonovitě zacházení za jistých okolností naprosto nesnáší. Rozumný předpis o ošetřování koní se musí beztoho již vzhledem k tomu, co jsem uvedl, mnohdy vystříhati nekompromisní díkce. Budou tedy vždycky mezery, jež bude třeba vyplniti vzhledem na místní nebo časové potřeby, a odpovědnost velitele by byla nepřiměřená, kdyby mu nebyl dán k ruce poradní orgán, jehož speciální vědomosti ho k tomu určují, aby veliteli byl nápomocen při řešení všech otázek, jež se týkají zvířat. Záleží ovšem na veliteli, do jaké míry této výhody použije.

Tímto poradním orgánem je vojenský veterinář. Preventivní veterinární medicína, která jako samostatné vědecké odvětví je teprve v stadiu vývoje, je bezpochyby doménou zvěrolékaře. On má a může sledovat, z jakých příčin různé nemoci vznikají, a může proto nejlépe poskytnout konkrétní rady, jak je předejít. Klade-li Služební řád důraz na spolupráci důstojníků zdravotnictva s veliteli při výchově mužstva a při dozoru na ně, jde-li o zachování zdraví vojenských osob, je analogie pro péči o vojenská zvířata nasnadě. Není to nikde výslovně uvedeno a byly doby, kdy to nebylo samozřejmé, neboť úroveň vzdělání vojenského zvěrolékaře byla nevalná. Bylo by si přáti, aby staré tradice nepůsobily v podvědomí tam, kde již dávno nejsou na místě, a nebrzdily zdravý vývoj v prospěch společného celku.

Ale ani nejskvěleji organisovaná a vycvičená veterinářská služba se nebude moci plně uplatniti v zájmu celku bez náležitého porozumění a podpory trupy. Okolnost, že vyšším cílem medicíny je profylaxe, nemění nic na tom, že těžiště profylaxe bude spočívat v uvědomění co nejširších vrstev lidu. A tak i vojenský veterinář může k zabránění nemoci a ztrát koní učiniti velmi mnoho, avšak rozhodující pro celkový výsledek profylaxe bude úroveň toho, co v tomto oboru ví a ovládá mužstvo, jemuž jsou zvířata přímo svěřena. Jinými slovy: má-li býti profylaxe účinná, musí býti co možná extensivní.

Je-li mírový výcvik přípravou na válku, jsou závěrečná cvičení jeho vyvrcholením a zkouškou. Bohužel bývají tato cvičení jen krátká a mají proto velmi rychlý spád. Lze docela dobře pochopiti, že za takových okolností převládá zájem důstojníků zbraní na dosažení vytčeného vojenského cíle, a to je dokonalemu využití všech zkušeností v poli potřebných na újmu. K sledování podrobností není prostě času a cvičení trvá příliš krátkou dobu, aby se drobné závady objevily v plném světle toho, co mohou způsobit.

Vojenský veterinář nemá žádného přímého vlivu na úroveň výcviku mužstva ani na úroveň služby, kterou ono mužstvo koná. Přímý vliv má jen velitel, jenž má právo dávat rozkazy a má také prostředky k tomu, aby svým rozkazům zjednal náležitou vážnost. Vojenský veterinář má však možnost vidět za kulisy běžné služby a může také pozorovati, že není všechno zlato, co se veliteli jako zlato prezentuje. Abych uvedl jen malý příklad: Znal jsem útvar, u něhož byli koně výborně čištěni, — ale jen na pravé straně, protože velitel prohlížel koně vždy jen na této straně. Na oko byl efekt skvělý, v skutečnosti šlo o důležitou a zásadní chybu ve výcviku, nehledě ani k tomu, že hygienického účelu čištění takovým způsobem dosaženo býti nemohlo.

Četnější pozorování tohoto druhu může vojenský veterinář nasbírat během větších cvičení. Opět zde hraje úlohu psychologie prostého člověka, s kterou se na vojně již musí počítat. V prvních dnech na cvičení ošetřování koní ještě jakž takž jde, jakmile se však situace trochu zamotá, ukazují se všechny nedostatky a jako hlavní nedostatek krátkodobých cvičení považují to, že se již málokdo poctivě snaží najíti východisko a smíří se se vším, protože beztoho bude brzo odtroubeno. Vyzkoušet, jak by se věci měly, kdyby cvičení bylo neočekávaně ještě prodlouženo, není žádná příležitost. Defilování, zakončující cvičení, dává sice obraz bojeschopnosti jednotek, ale žádný nepřehlídí zvířata, jež se mezitím shromáždila u trénu, a jen zvěrolékaři si mohou dělat konkrétní představy o tom, jak by to vypadalo s koňmi v skutečnosti. Jistě se tu setkáváme opět s více méně značnými rozdíly u jednotlivých setnin nebo těles a je nutno nabytých poznatků využít k vyrovnání a zvýšení úrovně zacházení s koňmi. Zájem o to nesmí býti ponecháván snad výhradně veterinářské službě, vždyť je to věc, která se dotýká působnosti velitele.

Kdybychom vojenská zvířata chovali a s nimi zacházeli podle zásadních požadavků veterinární hygieny a profylaxe, tedy s přibližně stejným ohledem na různá možná onemocnění a zranění, nebylo by tím ještě vykonáno vše, co můžeme učiniti k zachování zdraví vojenských zvířat. Dodržování povšechných pravidel péče o koně nezabrání tomu, aby nebyly stále některé nemoci, které způsobují mnohem větší ztráty než mnoho ostatních dohromady. Nemusí to býti vždycky ztráty uhynutím, stačí

úplně, je-li některé onemocnění příčinou hromadné a déle trvající nezpůsoblosti koní k vykonávání služby. Tato onemocnění ohrožují pohotovost jednotek zpravidla ve větší míře než choroby vedoucí k uhybnutí jednotlivých zvířat. Je ovšem na bíle dni, že přenosné choroby, které se samočinně šíří na ostatní zvířata svého okolí a omezují používání zpravidla většího počtu zvířat k službě jen proto, že je nutno považovati je za podezřelé, zasluhují s hlediska profylaxe zvláštní pozornosti. Celkem lze říci, že největší ztráty smrtelné zavinují u koní koliky a pak zlomeniny kostí, kteréžto poslední jsou většinou zaviněny pokopáním, z menší části pádem. Největší ztráty přechodným vyřazením z konání služby vznikají otlaký sedlem a postrojem. Tyto ztráty jsou pro nás tím důležitější, že se hromadně objevují v době intensivnějších cvičení, kdežto po ostatní dobu v roce se vyskytují celkem zřídka. Ale právě vzrůst otlaků v době cvičení nám skýtá jakýsi obraz, jak by na tom byli koně za skutečné války. Z běžné se vyskytujících přenosných chorob koní se ukázalo s hlediska ekonomie nejzhoubnějším hříběcí, jež je nesprávně ještě dnes namnoze považováno za chorobu neškodnou a hospodářsky bezvýznamnou.

Je záhodno pátrati po tom, které choroby zavinují největší ztráty, a péci o vojenské koně prohloubiti v tom směru, aby bylo zvláště intensivně čeleno vzniku chorob uznaných za nejškodlivější. Za tím účelem se sbírají statistická data o nemocech a ztrátách vojenských zvířat. Velitel pluku, který si dá po závěrečných cvičeních předložit srovnávací údaje o onemocnění koní jednotlivých setnin, aspoň vzhledem k důležitým chorobám, může posoudit úroveň výcviku v ošetřování koní u jednotlivých setnin a působit k vyrovnání této úrovně vydáním příslušného nařízení. Za rok mu ukáže statistika opět, bylo-li dosaženo zlepšení, či ne. Úhrnné statistické výkazy veterinární, sestavené pro celou armádu, umožňují srovnati celkovou úroveň zdravotního stavu koní s úrovní každého jednotlivého tělesa srovnáním poměrných čísel o výskytu jednotlivých chorob a ztrát. Vyskytují-li se u některého tělesa určité choroby koní mnohem častěji, než odpovídá průměru, je tím dán opět určitý směr pro podrobnější vybudování profylaxe. Předpokladem takové speciální profylaxe je analýsa možných příčin dotčených chorob. Je jisté, že nelze vždy zjistit přesnou příčinu a nebude vždy možné ani zjištěné příčiny bezpečně odstraniti. Chyba by však bylo považovati je šmahem za neodstranitelné.

Bude ovšem na vojenském veterináři, aby se věnoval těmto otázkám, jednak studováním možných příčin a pátráním po příčinách skutečných, jednak vypracováváním podrobnějších směrnic pro účinnou profylaxi. Na velitelích je, aby tuto činnost od něho žádali, ji sledovali a všemožně podporovali.

Je záhodno, aby klidné doby míru bylo plně využito k studiu otázek důležitých pro službu v poli. Mírový výcvik se stává snadno šablonou a účelem pro sebe. Splněním aktuálních požadavků péče o koně v posádce není ještě vyčerpán úkol vojenského výcviku, pokud směřuje k zachování zdraví a plné výkonnosti vojenských koní v poli. Ztrnulého mírového vojáka nelze lépe charakterisovati, než to učinil americký vtip: „Měl jsem jednu z nejlépe vycvičených jednotek, dokud mi do toho nepřišla ta proklátá válka!“

Důstojníci zbraní mají sledovati problémy péče o koně v poli a projevovat náležitě porozumění pro veterinářskou službu, která sama nemůže vykonati divy, co se týká účinné profylaxe, není-li již v zájmu celku

s živým materiálem nakládáno tak, jak toho vyžadují nutné ohledy, ekonomie a humanita. Není-li po této stránce veterinářská služba podporována, sotva bude moci dostáti ve všech požadavcích na léčení nemocných a raněných koní a k sledování vyššího a s ekonomického hlediska cennějšího cíle — preventivní medicíny — se vůbec nedostane.

Co zde bylo uvedeno, není v podstatě nic nového a zajisté již o tom zkušeni důstojníci uvažovali. O tom svědčí i slova, jež v roce 1917 pronesl na shromáždění vojenských zvěrolékařů z pole náčelník štábu 2. rakouské armády genmjr. JUDr. Bardolff: „Zájem trupy o zdravotnictvo a o veterinářskou službu nemůže býti nikdy dost veliký“.

Prameny:

- Gmjr. Dr. Bardolff: Die kriegswissenschaftliche Bedeutung des Veterinärwesens im Felde. Feldtierärztl. Mitt., 1917, čís. 1.
 Cpt. Comb V. C.: Instruction. Vet. Bull. USA., XVII., čís. 1, 1926.
 Oberstabsvet. Dr. Fontaine: Pferdepflege im Kriege. Zeitschr. f. Veterinärkunde, 1925, čís. 9, 10 a 11.
 Mjr. vet. Dr. Hanslian: Kůň, popelka armády. Důstojnické listy, VIII., čís. 38, 1927.
 Mjr. vet. Dr. Chládek: Jak omezit válečné ztráty koní. Voj. zdrav. listy, 1928, čís. 2—3.
 Týž: O ztrátách vojenských koní v míru. Voj. zdrav. listy, 1929, čís. 3—4.
 Týž: Infekční choroby vojenských koní v míru. Voj. zdrav. listy, 1931, čís. 1—2.
 Lt. Col. Mayo V. C.: Animal conservation in war. Vet. Bull. USA., XIX., čís. 1, 1927.
 Doc. Dr. Sigmund: Koně a válka. Jezd. a dostih. sport, 1932, čís. 13—14.
 Plk. vet. Dr. Stodola: Několik všeobecných poznámek ke zkušenostem s koňským materiálem v světové válce. Voj. rozhledy, 1932, čís. 1—2.

Jezdectvo u nás a v cizině.

Štábní kapitán gšt. Jan Kadavka:

Za kapitánem Rudolfem Poplerem.

„Až jednou, Bože, z vůle Tvé
 já ukončím pouť moji,
 dej, na trávníku zeleném
 bych složil hlavu svoji!“

V roce 1920 oživila opět dráha klasických překážkových dostihů v Pardubicích vystoupením tamější první československé ekvitační školy. Jako vítěz nejskvělejší části celého programu vychází kůň Flora v sedle s mladým poručíkem Rudolfem Poplerem. Tento dostih byl předehrou k oslňující jezdecké kariéře tohoto důstojníka, který během dalších dvaceti let dospívá v jezdce mezinárodních kvalit jak v odvětví sportu dostihového, tak i concoursového. Pětkrát vítězí v armádní důstojnické steeple chase v Praze, vyhrává „Velkou mezinárodní důstojnickou steeple chase“ ve Vídni — dvakrát projiždi jako jistý vítěz v „Mezinárodní steeple chase“ tamtéž, právě tak, jako v jiném klasickém dostihu v „Leshvár steeple chase“; dvakrát získává „Memoriál Kinského“ v Karlových Varech, čtyřikrát „Pánskou steeple chase“ v Pardubicích a korunuje svou dostihovou kariéru dvojnásobným vítězstvím ve Velké pardubické a účasti v nejtěžším překážkovém dostihu světa — „Grand national steeple

chase“ v Liverpoolu. Velká řada dalších vítězství v odvětví dostihovém a právě takový počet v odvětví parcourseovém, získaných na kolbišti domácím a zejména zahraničním, skládá vzácnou mozaiku jezdeckých úspěchů tohoto československého jezdce.

16. října — v den 13. čs. Velké pardubické — jel kapitán Popler svůj poslední dostih. Ve 14.45 hodin bylo vypuštěno od startu rekordní pole 16 závodníků, bojujících o palmu vítězství v tomto nejobtížnějším dostihu kontinentu, a mezi nimi i kapitán Popler, který s houževnatostí sobě vlastní svádí ve finiši prudký boj s rakouským koněm Remem, jenž jen o délku krku míjí cílovou pásku před koněm kapitána Poplera.

Hodinu po „Velké“, kde jezdecké umění Poplerovo zazářilo naposled v plném lesku, vstupuje po druhé do sedla, aby se bil o palmu vítězství v „Memoriálu Kinského“ se zahraničními konkurenty. 15.000 očí je upřeno na závodníky, kteří v pekelném tempu absolvují první překážku tohoto dostihu a najíždějí druhou — nikterak zvláště významnou — post and rails (čís. 17). Tam padá Poplerův kůň „Ella“ celou svou masou na nešťastného jezdce — ostatní přecházejí hladce, a několik okamžiků za nimi cválá bez svého pána Poplerova klisna. U překážky, stojící osaměle v poli, nastal smrtelný klid. Závodníci dojíždějí již na obávaný Hadí příkop, ale 15.000 očí upírá se na barevný bod za post and rails, který tam leží bez hnutí... Na tribunách se rozhostilo hrobové ticho. Je vidět, jak jednotlivci utíkají polem k místu neštěstí, starterův vůz, auto červeného kříže — vše ve směru k překážce, za níž leží tělo jezdce v barevném dresu na tmavé ornici... bez hnutí. Temný, ponurý klid na tribunách — nikdo nepromluví — ale každý cítí, že tam v poli, tam u překážky čís. 17 rozprostřel chladný majestát smrti svá křídla, že tam udělal kapitán Popler svůj poslední skok, že tam dojel tento brilantní jezdec finish svého života, že tam tluče své poslední tepy srdce důstojníka, jenž proslavil jméno armády a státu, srdce kamarádské, jezdce gentlemana, jemuž platily vždy sympatie všech.

Okolo tribun jede zkrvavený kočár, z něhož bylo tělo kapitána Poplera mezitím přeloženo do auta červeného kříže — a pochmurný klid je přerušen temným hukotem slova — „mrtev“. Oči diváků, které se hodinu předtím s nadšením dívaly na jeho oslňující výkon ve Velké, zaplavily se slzami — a upírají se na záchranné auto, které odváží za monotonního zvuku motoru zkrvácené tělo důstojníka z té dráhy, kde klidil v roce 1920 první úspěch, z dráhy, která ho později pokryla tak vzácnými vavřiny, která podala mu dvakrát pohár nejslavnějšího vítězství — „Velké pardubické“ — a kde v neděli 16. října okolo 16. hodiny odpolední u překážky čís. 17 neúprosný osud ho vedl v náručí smrti. Jak slavná byla jeho sportovní kariéra, tak velká tragika tkví v jeho skonu... Den 13. Velké pardubické vyškrtl z našeho jezdeckého světa nejslavnější jméno, jehož nositel vydechl naposled přímo na dostihovém trávníku... Umřel nám vzácný kamarád — čest jeho památce!

Major gšt. Josef Tácl:

Ruské jezdectvo.

Wissen und Wehr roč. 1932, 5. číslo přináší článek o jezdectvu sovětské armády.

Jezdectvo je v sovětské armádě důležitou složkou; její význam byl znovu zdůrazněn v rusko-polské válce 1920.

Ruské jezdectvo má 13 jezdeckých divisí a 8 samostatných jezdeckých brigád. Z těchto vyšších jednotek je 10 jezd. divisí a všechny samostatné brigády v míru na plném počtu, zbývající 3 jezd. divise jsou cvičeny podle miličního systému. Z toho je patrné, že téměř pět šestin jezdectva má dlouhodobý systematický výcvik.

Valná část jezdeckých divisí je umístěna na západních hranicích polských a rumunských.

Ruské jezdectvo se dělí v armádní jezdectvo, nazývané též strategickým jezdectvem, a jezdectvo vyšších pěších jednotek.

U pěší divise je jedna eskadrona, která je základem přezvědného oddílu pro případ války.

Eskadrona se skládá z velitelství s pomocným družstvem a z tří čet. Každá četa má 2 jezdecká a 1 kulometné družstvo s 1 lehkým kulometem. Jezdecké družstvo se dělí ve dva roje po šesti jezdcích. Kulometné družstvo má jen 6 jezdců.

Jezdci jsou vyzbrojeni karabinou vz. 1910. V posledních letech byly zavedeny u jezdectva vzduchem chlazené lehké kulometry vz. Degtjarov, vážící 77 kg, nošené na zádech. Kopí byla před lety odstraněna.

Strategické jezdectvo tvoří 13 jezdeckých divisí a 8 samostatných jezdeckých brigád.

Samostatná jezdecká brigáda má tři jezdecké pluky. Z 13 jezdeckých divisí má 6 po třech brigádách, každá je o dvou plucích; ostatních 7 jezdeckých divisí má po dvou brigádách, každá je o dvou plucích.

Jezdecký pluk má štáb s náčelníkem štábu, jemuž podléhá spojovací četa, 4 jezdecké eskadrony a 1 kulometná eskadrona; ta má 4 čety o 4 těžkých kulometech, většinou starého vz. Maxim, dopravovaných na t. zv. tačankách, lehkých selských vozech, které se velmi osvědčily v rusko-polské válce a proto byly ponechány i nyní.

Jezdecký pluk lze dělit na dva polopluky — divisiony a bývá jich při cvičeních často používáno.

Samostatná jezdecká brigáda má jezdecký dělostřelecký oddíl o dvou bateriích, každá baterie má tři děla, telegrafní púleskadronu, ženijní púleskadronu a 1 plynovou četu.

Jezdecká divise má 2 oddíly jezdeckého dělostřelectva o 4—6 bateriích, s velitelem dělostřelectva, telegrafní eskadronu, ženijní eskadronu a 1 četu plynovou.

V budoucnosti, zdá se, bude používáno čtyřplukové jezdecké divise s jezdeckým dělostřeleckým plukem a mechanisovaným plukem (pěchota na autech a útočná vozba).

9 jezdeckých divisí a 1 samostatná jezdecká brigáda tvoří 4 jezdecké sbory; tři z nich jsou umístěny při západních hranicích a jeden na Kavkaze.

Jezdecký sbor má již v míru svůj dělostřelecký oddíl o dvou osmispřežních bateriích lehkých houfnic (11'4 cm), eskadronu obrněných automobilů a telegrafní eskadronu. Další zesílení, zvláště mechanisovanými a motorisovanými jednotkami, je předvídáno.

Předpisy pro výcvik jsou z let 1928 a 1929, tedy novější než pro ostatní zbraně. Jsou zpracovány v duchu zcela moderním, vyjma schematicnosti omezující iniciativu nižších velitelů. Ataka je v nich dosud považována za rozhodující způsob útoku pro všechny jednotky, ačkoli výcvik a zrušené kopí ukazují, že i zde dojde ke změně názoru, neboť pěšimu a střeleckému výcviku je připisována velká důležitost.

Jezdecký výcvik nepřihlíží nijak zvláště k příjždění koní; základní ustanovení jsou pojata do výcvikových předpisů. Remonty jsou cvičeny ve zvláštních remontních oddílech, z nichž jsou přidělovány polním formacím, kde po jednom roce jsou zařadovány. Tohoto způsobu bude pro nedostatek déle sloužících používáno všeobecně. Jezdí se všeobecně na uzdečce; toliko koně velitelů mají uzdy bez řetízků. Všecky koně jsou vzadu neokovány. Mnoho času věnuje se voltígi a šermu na koni. Cvičitelé na jízdně jsou vždy na koních.

Organisace výcviku je upravována směrnicemi pro výcvik, jež závazně pro všechny útvary jezdectva rozděluje látku veškerých výcvikových oborů. Poslední z r. 1931 zdůrazňuje souběžnost výcviku jednotlivce s výcvikem v oddílu, aby bylo co nejrychleji dosaženo povšechné použitelnosti.

Výcvikový rok je rozdělen v údobí, v nichž jsou kladeny vždy určité taktické požadavky rozhodné pro výcvik malých i vyšších jednotek. Zvlášť je požadováno ve všech údobích vykonávání nočních cvičení, dlouhých úsilných pochodů, spolupráce s obrněnými vozy, s letectvem a s motorizovanými jednotkami.

Výcvikový program je zpracován velmi podrobně a stanoví i hodinové rozdělení závazné pro cvičitele. Požadavky zdají se neúměrné úrovni mužstva.

Zásady použití jezdecktva jsou uvedeny na různých místech Polního řádu a v Polním řádu jezdecktva (III. díl).

Průzkum se dělí v operativní průzkum, taktický průzkum, průzkum k zajištění, bojový průzkum a politický průzkum.

Operativní průzkum není již hlavním úkolem jezdecktva; přezvědné oddíly vysílané vyšší jezdeckou jednotkou provádějí jen taktický průzkum. Toliko velké svazy jezdecktva mohou provést operativní průzkum až do hloubky 100 km.

Přezvědné oddíly mají být tak silné a mají být tak vybaveny pomocnými prostředky, aby mohly získati zprávy; účinnost je u nich požadavkem. Mimo přezvědné oddíly jsou vysílány samostatné hlídky většinou s úkolem pozorovat; bojují jen za zvláštních okolností se slabým nepřítelem.

Průzkum pro zajištění se koná nezávisle na zajišťovacích opatřeních všeobecných hlídkami vysílanými na 10—15 km.

Bojový průzkum se provádí v největší blízkosti do hloubky 3—4 km.

Politický průzkum je součástí průzkumu taktického. Jeho účelem je zjistiti politický a morální stav nepřátelských vojsk a náladu obyvatelstva v operačním území. Všechny odpočinků má být použito k politické agitaci mezi obyvatelstvem. Zajatci, kteří nemohou být odesláni dozadu jednotlivými hlídkami a musí být propuštěni, mají být dříve zpracováni politickou agitací a vybaveni před propuštěním propagační komunistickou literaturou.

Pro provádění průzkumu udávají předpisy některá ustanovení, jako: Jezdecká divise může prováděti průzkum v šířce 25 km, je-li před frontou armády, na vyšší rozkaz může průzkum dosáhnouti šířky až 40 km. Síla všech přezvědných oddílů má tvořiti čtvrtinu až šestinu sil jezdecké divise; nesmí dosáhnout třetiny nebo poloviny, je-li jezdecká divise samostatně před frontou armády.

Zvláštností ruských předpisů jsou regulační zastávky vřaděné po každých 8—10 km a hlídkám nařízené předem. Mají být na přískocích, v stejné výši a další vyrazení z nich současné. Ustanovení velmi schematické a málo vhodné.

Zvláštní je rovněž názor o provádění krytu. Podle ustanovení předpisů je používáno toliko defensivní formy; útočně nebo pohyblivé vedení zastírané neexistuje. Kryt jezdecktvem jsou vlastně přední stráž v operativním smyslu.

V bitvě je vždy rozeznávána útočná skupina a skupina k poutání nepřítele. V útoku má útočná skupina obsahovati polovinu sil, ne více než čtvrtina připadá na zálohu. V obraně má mít poutající skupina polovinu sil a svůj úkol koná pěšky. Útočná skupina má být vždy pohotově k protiútoků konáno. Tímto způsobem také končí většina bojových cvičení v obraně.

Použití jezdecktva k náhlým útokům do boku a do týlu je předvídáno. Při pronásledování je ataka pokládána za prostředek, jímž lze nepřátelskou rozvrácenou pěchotu zničiti. Pro úkoly na volném křídle, při pronásledování mají být prostředky shromážděny a jezdecktvo zesíleno tanky, OA., dělostřelectvem i dalekonosným letectvem.

Při přechodu do obrany má jezdecktvo zdržovati nepřítele. Při ústupu má jezdecktvo působiti do boku postupujícího nepřítele nebo vésti ústupový manévř k jeho zdržení a krytí ústup vlastní pěchoty.

Pro operace jezdecktva v stepích jižního Ruska a střední Asie jsou vydána zvláštní obsáhlá nařízení.

Pochody provádí jezdecká divise zpravidla v brigádách s dělostřelectvem, přičemž proudy nemají být více vzdáleny než 6—8 km. Proud pochoduující bez dělostřelectva smí být vzdálen jen 3—4 km. Na současnost pohybů jednotlivých proudů se kladě velký důraz. Proto se vždy nařizuje čas a místo vyrazení a po 15 až 20 km se vsunují regulační zastávky. Zajištění proudů se provádí na všechny strany. Předvoj mívá čtvrtinu až třetinu proudů. Zadní voj s úkolem pořádkovým a zajišťovacím následuje za valným vojem na půl až jeden a půl km, síla — obvyčejně jedna četa. Předpis obsahuje i ustanovení pro zajištění proti vzdušnému ohrožení. Nočním pochodům se přičítá důležitost a mají být prováděny, kdykoliv jsou nutné, ježto velmi unavují vojska. Jezdeckto pochoduje v noci bez obrněných automobilů a bez dělostřelectva.

V závěru poukazuje autor článku, že jezdeckto ruské armády je celkem cvičeno podle zásad platných i v jiných armádách. Odchytky, s kterými se zde setkáváme, plynou jednak z poznatků občanské války, jednak ze zvláštních terénních podmínek a z národního charakteru. Slabinou je lpění na schemech, jež nejen v jezdecktu, ale v celé armádě je tak zakořeněno, že se z pomůcky stává účel. Tím je značně omezována iniciativní činnost velitelů, zvláště u jezdeckta tak žádoucí.

Přes to však je sovětské jezdeckto důležitou součástí branné moci a v příští válce bude mít důležitou, rozhodnou úlohu. Jezdeckto je i dnes elitní zbraní v sovětské armádě a těší se velké oblibě.

Z cizích revuí.

REVUE DE CAVALERIE, roč. 42 (1932).

Květen—červen.

La défense de la brèche Kluck-Bülow par les corps de cavalerie Marwitz et Richthofen (6—9 septembre 1914).

Podplukovník Pugins pojednává o činnosti 1. a 2. jezdeckého sboru německého v bitvě na Marne opíraje se o oficiální německé dílo Der Weltkrieg IV. díl, Die Schlachten des Weltkrieges, o dílo generála Posecka: Die deutsche Kavallerie in Belgien und Frankreich 1914 a o dějiny některých pluků.

Podrobně probírá situaci a činnost obou jezdeckých sborů 6. září počínaje rozkazem 1. armády z 6. září 18 hod.

Le groupe de reconnaissance.

Dokončení studie o použití divisiho přezvědného oddílu z předchozích čísel. V závěru uvádí, jak má být tohoto přezvědného oddílu použito a které chyby se objevují. DPO. nemá být zbytečně rozptylován anebo naopak sražen na malém prostoru; je nutno jej členit v průzkumný a bojový sled na šířce fronty divise.

Nemá vyčkávat na přiskocích pěchoty, nýbrž předcházeti plukovní patrače alespoň na 8 km vpřed svým bojovým sledem, před nímž je průzkumný sled.

Kryje-li bok, musí být členěn do hloubky i do šířky, a to bojový sled na výši předvoje, záloha (má-li ji) na výši čela proudů a ne celý oddíl na výši proudů.

Jezdecká a cyklistická eskadrona se neřadí vedle sebe, nýbrž obě se kombinují tak, aby bylo využito jejich vlastností.

Nedávati ze zásady cyklisty na přední stráž, nýbrž kombinovati s jezdci. Kulometry na autech (naložené) nevysílati k výpadům, jsou zálohou palby.

Nestanoviti před vyrazením množství postupných cílů schematicky, nýbrž určití cíl hlavní a postupný cíl podle situace a terénu.

V průzkumném sledu používati alespoň dvou jednotek tak silných, aby mohly jednatí samy.

Nestahovati DPO. za přední stráž, nýbrž nechati venku střežiti dosažený terén.

Na konci uvažuje o vybavení armádního sboru silnějším přezvědným oddílem.